

УДК 338.45:330.322

С.С.Шаповал, канд. екон. наук,
М.В.Котова, канд. екон. наук,
Одес. нац. політехн. ун-т

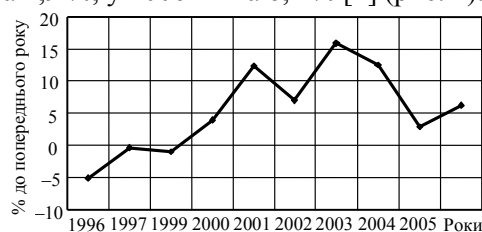
ТОЧКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙ В СЕКТОРАХ ПРОМИСЛОВОСТІ

С. С. Шаповал, М.В.Котова. Точки концентрации инвестиций в секторах промышленности. Рассмотрены основные тенденции развития промышленного производства. Определены приоритетные направления инвестирования промышленности

S.S. Shapoval, M.V. Kotova The points of investment concentration in industry's sectors. The basic tendencies of industrial production development are considered. The main ways of industry investments are determined.

Одним з найважливіших завдань розвитку економіки України є всебічно обґрунтована та практично забезпечена політика комплексного розвитку промисловості. Модернізація промисловості має поєднати в собі інструменти ефективного державного регулювання з ринковим механізмом саморегуляції, орієнтуватися на досягнення високого рівня зайнятості, максимальну реалізацію власних інвестиційних можливостей, а також на якомога ширше залучення капіталу та технологій.

Починаючи з 1999 р. негативна динаміка обсягу виробництва змінилася позитивною, проте за 2005 та 2006 рр. приріст промислової продукції суттєво сповільнився. Промислове виробництво в 2005 р. зросло лише на 2,9 %, у 2006 — на 6,2 % [1] (рис. 1).

Динаміка обсягу промислової продукції

Негативним є той факт, що експорт промисловості має сировинну орієнтацію, другий рік поспіль машинобудування втрачає свою частку, а галузі з мінімальною додатковою вартістю її нарощує [2]. При цьому залежність економіки України від зовнішньої торгівлі за останні 15 років зросла більше ніж у 1,8 рази і в 2,5 рази перевищує середньосвітовий показник та в 2,7 рази — середній показник високорозвинених країн світу [3].

Представники відомих наукових шкіл академічного, вузівського та галузевого секторів підкреслюють необхідність структурних зрушень, що передбачають зміну традиційно сировинної моделі вітчизняного виробництва та експорту, покращення роботи промислового комплексу [4, 5].

Погоджуючись із такими висновками, слід звернути увагу на те, що дані процеси нерозривно пов'язані з рівнем інвестиційної активності та масштабами інвестиційної діяльності промислового виробництва. Між тим, в окремих галузях промисловості за 2006 р. спостерігалось активне зростання інвестицій, разом з тим, позначився тривожний процес відпливу інвестиційних ресурсів з інноваційно орієнтованих галузей промисловості.

Необхідно визначити пріоритетні напрямки інвестування у промислову сферу, адже створення конкурентоспроможного промислового комплексу, здатного в умовах інтеграції та глобалізації розв'язати основні завдання соціально-економічного розвитку потребує цілеспрямованого використання інвестицій.

Спираючись на першочергові завдання розвитку галузей промисловості, запропоновано точки концентрації інвестиційного капіталу (див. таблицю).

Для економіки України, яка обрала інноваційний шлях розвитку, пріоритетним стає інвестування високотехнологічних галузей [6, 7]. Великомасштабні інвестиції для машинобудування можуть здійснюватися через комплексну модернізацію діючих і створення нових виробничих потужностей на базі сучасної техніки і прогресивної технології, застосування лізингових схем фінансування, будівництво бізнес-центрів. Основні напрямки розвитку машинобудування — створення систем і обладнання нового покоління для агропромислового комплексу, енергетики, транспорту та житлово-комунального господарства, збільшення обсягів випуску інноваційного обладнання для ряду галузей економіки (легкої, харчопереробної, медико-біологічної).

Напрямки інвестування промисловості країни

Вид економічної діяльності	Першочергові завдання розвитку промисловості	Напрямки інвестування
Машинобудування (виробництво машин, електричного, транспортного, електронного устаткування)	Формування макротехнологій замкненого циклу, створення системи машин нового покоління та збільшення обсягів інноваційного обладнання	Комплексна модернізація діючих і створення нових виробничих потужностей на базі сучасної техніки, застосування лізингових схем фінансування, створення науково-виробничих комплексів
Харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів	Підтримка конкурентоспроможної продукції, диверсифікація виробництва, впровадження сертифікованих за європейськими стандартами виробництв	Впровадження нових технологій зберігання продукції, сертифікованих виробництв, технологій
Легка промисловість	Впорядкування сировинного забезпечення, відходу від давальницької схеми виробництва, розвитку внутрішнього ринку	Вертикальна інтеграція виробництва, переоснащення підприємств (заготівельних, швейних, взуттєвих)
Виробництво деревини та виробів з деревини	Забезпечення конкурентоспроможності основних конструкційних матеріалів та готових виробів, розширення мережі малих підприємств, удосконалення структури експорту	Переобладнання виробництв на основі глибокої комплексної переробки сировини (виробництво фанери, картону, деревностружкових та деревноволокнистих плит, меблів)
Целюлозно-паперова промисловість	Технічне переоснащення підприємств на основі ресурсозберігаючих технологій	Інвестування виробництв глибокої переробки
Виробництво коксу, продуктів нафтопереробки, хімічна та нафтохімічна промисловість	Освоєння виробництва нових конструкційних і функціональних матеріалів, реконструкція підприємств та впровадження ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій	Нарощування потужностей для виробництва міндобрив і хімічних засобів захисту рослин, полімерних матеріалів і виробів з них, товарів побутової хімії, повна комплексна переробка сировини
Металургія та оброблення металу	Реконструкція підприємств та впровадження ресурсозберігаючих екологічно чистих технологій	Запровадження енергозберігаючих технологій та комплексної переробки вихідної сировини
Добувна промисловість, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	Впровадження і використання екологічно чистих технологічних процесів, збільшення видобутку енергоносіїв, реконструкція і технічне переоснащення підприємств	Підвищення ефективної та відновлюваної енергетики, нетрадиційних джерел енергії та малої гідро- та теплоенергетики, будівництво нових систем магістральних газопроводів, участь у перспективних інвестиційних проектах з розвідання та видобутку нафти й газу

Ефективними мають стати оновлення та модернізація підприємств переробної та харчової промисловості, впровадження нових технологій зберігання продукції. Це потребує розробки механізму сприяння залученню інвестицій у легку та текстильну промисловість (технічне переоснащення бавовняних і трикотажних підприємств). Слід ретельно дослідити можливість розвитку на основі спільного міжнародного інвестування таких прибуткових галузей як шинна, гумово-азбестова, лакофарбова промисловість, виробництв з глибокої переробки деревинної сировини (целюлозно-паперової промисловості). Значних капітальних вкладень потребує чорна та кольорова металургія. За оцінками фахівців більшість її виробництв є прибутковими у світових цінах.

Промисловість України, порівняно з індустріально розвиненими країнами, відзначається перевитратою палива, металу, деревини та інших видів ресурсів у розрахунку на одиницю кінцевої продукції. Доцільно здійснювати інвестування в нарощування обсягів випуску обладнання для запровадження енергозберігаючих технологій та більш комплексної переробки вихідної сировини мінерального походження.

Паливно-енергетичний сектор країни характеризується значним рівнем енергоємності, залежністю від імпорту газу, нафти та ядерного палива, низькою ефективністю використання електроенергії. Багато секторів промисловості мають споживання енергії на тону продукції на 50...100 % більше, ніж відповідні сектори в країнах ЄС. Стратегія вирішення енергетичних проблем включає ряд елементів: надійність енергопостачання, політика цін, навколишнє середовище, ефективність використання енергії. Зараз в Україні проводиться єдина державна політика у сфері енергозбереження, яка передбачає ряд заходів щодо забезпечення ефективного використання енергоносіїв. Заходи з енергозбереження промисловими підприємствами виконуються в основному за власний рахунок. З місцевих та обласних бюджетів виділяється на виконання програми енергозбереження недостатнє фінансування, що не дозволяє виконувати перспективні інвестиційні проекти. За браком власних коштів підтримати розвиток нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії, встановити енергозберігаюче обладнання доцільно за допомогою залучення іноземного капіталу. Рациональним є також спільне інвестування в діючий нафтогазовий комплекс країни, де у світових цінах прибутковими є нафто- і газовидобування.

Сировина має стабільний попит на світових ринках, але задоволення потреб внутрішнього та зовнішнього ринку зумовлює необхідність капіталовкладень в нові сучасні виробництва на базі більш повної комплексної переробки сировини, установок для поглибленої переробки нафти і нарощування потужностей для випуску полімерних матеріалів і виробів з них.

Інвестування за пріоритетністю галузей потребує оперативного аналізу та визначення державою щодо кожного конкретного напрямку, враховуючи хід економічних реформ, віддаючи перевагу швидкоокупним та стратегічно важливим для економіки об'єктам.

Література

1. Пищейко В. Экономика будет развиваться, она набрала определенный темп // Бизнес. — 2007. — № 5. — С. 24 — 25.
2. Послання Президента України до Верховної Ради „Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2005 році” // Економіст. — 2006. — № 2. — С. 12 — 75.
3. Макроекономічні показники / Державний комітет статистики України. — <http://www.ukrstat.gov.ua>. — 18.02.07 р.
4. Галиця І.О. Потенціал інноваторів : механізм використання / За ред. Б.В. Буркинського. — Одеса.: ІПРЕЕД НАН України, 2005. — 298 с.
5. Економіка і політика довгострокового розвитку / Геєць В.М., Александрова В.П., Артьомова Т.І. та ін. — К.: Фенікс, 2003. — 1084 с.
6. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність. — К.: ЦУЛ, 2003. — 376 с.
7. Узагальнена модель регіональних економічних систем / Кучеренко В.Р., Гречановська І.Г., Заєць М.А. та інш. — Одеса: Автограф, 2005. — 420 с.

Надійшла до редакції 27 березня 2007 р.
